

Llais y Tenantiaid - Covid-19

Craciau yn dechrau ymddangos

Cyflwyniad

Cyfnod 1: Yn ystod pythefnos cyntaf y 'cyfyngiadau symud' (diwedd mis Mawrth / dechrau Ebrill 2020) gwnaethom gynnal arolwg ledled Cymru yn gofyn i denantiaid am eu teimladau a'u pryderon cychwynnol ynghylch pandemig Covid-19. Amlygodd yr adroddiad cyhoeddedig bryderon pobl am iechyd, mynediad at gyflenwadau siopa, o ble y cawsant wybodaeth a pha gefnogaeth yr oeddent ei eisiau gan eu landlord.

Cyfnod 2: Saith wythnos yn ddiweddarach, penderfynodd TPAS Cymru fod angen arolwg pellach. Mae'r cyfyngiadau yn parhau yng Nghymru, ond rydym yn gweld cyfyngiadau yn cael eu dileu fesul cam yn Lloegr. Roeddem eisiau deall sut roedd tenantiaid yng Nghymru yn teimlo a'u hagwedd a'u hanghenion cyfredol. Yr ymateb i'r arolwg hwn oedd yr uchaf a gawsom ers i Pwls Tenantiaid ddechrau 3 blynedd yn ôl, a byddwn yn sicrhau bod y llais a gynhwysir yn yr adroddiad hwn yn cael ei rannu'n eang yn y sector tai fel y gall pobl weithredu ar y canfyddiadau.

Methodoleg:

Arolygon ar-lein i rentwyr yng Nghymru sy'n byw mewn tai cymdeithasol, tai â chymorth a'r sector rhentu preifat (SRhP). Cyhoeddwyd yr arolwg ar 14 Mai 2020 ac roedd ar agor am 11 diwrnod. Dyluniwyd y cwestiynau safonol a nodwyd yn holiadur yr arolwg gan TPAS Cymru gyda mewnbwn gan Lywodraeth Cymru, 2 Awdurdod Lleol a 2 Gymdeithas Tai.

Cyfradd ymateb:

Cawsom dros 500 o ymatebion ar-lein - yr ymateb uchaf a gawsom ar gyfer arolwg Pwls Tenantiaid. Mae tenantiaid eisiau i'w llais gael eu clywed yn ystod y cyfnod hwn.

Noder: Oherwydd cyfyngiadau gweithio o adref, nid oeddem yn gallu anfon arolygon post at aelodau ein panel sydd wedi'u gwahardd yn ddigidol. Yn hanesyddol rydym yn derbyn dros 100 o ymatebwyr papur wrth gynnal arolwg, gyda dros 60% o'r rhain yn bobl dros 65 oed. Mae ein dadansoddiad o'n ffurflenni digidol yn dangos ein bod wedi casglu barn croestoriad o gymdeithas, gan gynnwys ymatebion gan nifer o bobl dros 65 oed. O ystyried y gallai pobl sydd wedi'u gwahardd yn ddigidol gael profiadau gwahanol o Covid-19 fodd bynnag, er enghraifft bod mewn mwy o berygl o ynysu cymdeithasol oherwydd na allant gadw mewn cysylltiad hawdd â theulu a ffrindiau, dylid cadw hyn mewn cof wrth ystyried y canlyniadau.

Rhannu'r wybodaeth a gasglwyd:

Bydd TPAS Cymru yn rhannu canfyddiadau'r arolwg hwn â Llywodraeth Cymru, Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig, Landlordiaid Awdurdodau Lleol, ein partneriaid a'n tenantiaid o bob rhan o'r sector tai cymdeithasol. Bydd yn cael ei hyrwyddo ac ar gael am ddim i bawb ar ein gwefan www.tpas.cymru/pwls diolch i'n cyllid rhannol gan Lywodraeth Cymru a'n noddwr Llais Tenantiaid: Grŵp Pobl.

Pwyntiau Terfynol

- 1) We have turned the analysis around in 48hours from the survey closing. We do not have the money nor the time to engage designers to create the professional look some other organisations utilise. We hope you appreciate the substance and forgive us for any style failings. This document is available in both languages as that is something we will not compromise on.
- 2) We would be very happy to discuss the findings with like-minded organisations and we will likely set up a webinar or online meeting to enable people to discuss and ask further questions.
- 3) We would like to thank the tenants of Wales who responded in such an enthusiastic manner. TPAS Cymru's strapline is **Ti'n Cyfri - You Matter**. This believe in the tenant voice is so important in this current period of uncertainty.

TPAS Cymru

www.tpas.cymru

enquiries@tpas.cymru

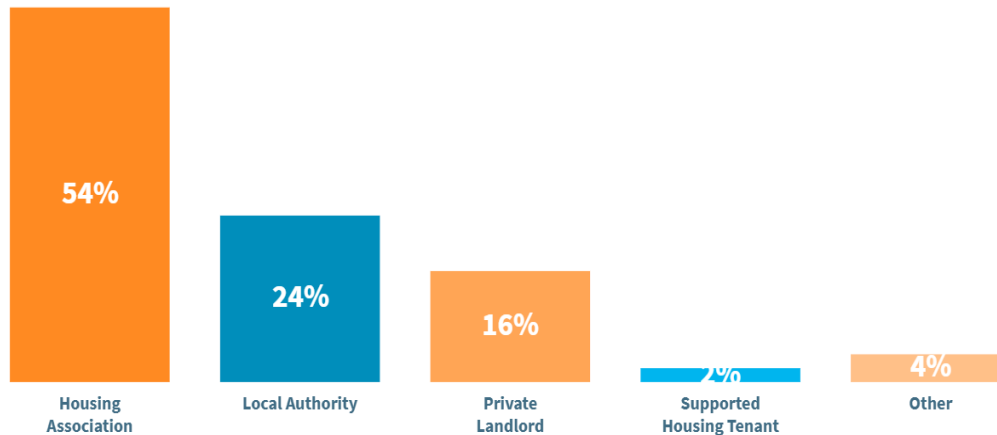

Canlyniadau'r Arolwg

Gosod yr olygfa: Sefyllfa byw tenantiaid

Mae tenantiaid Cymdeithasau Tai yn parhau i fod y nifer uchaf a gynrychiolir, gan adlewyrchu'r lefelau ymgysylltu â thenantiaid a gyflawnwyd mewn LCC. Fodd bynnag, fel % cyffredinol, mae'n sylweddol is y tro hwn, oherwydd ymateb amlwg gan denantiaid yn y sector rhentu preifat ac awdurdodau lleol.

What type of tenant are you?

C1. Ym mha awdurdod lleol ydych yn byw ynddo?

Caerdydd yw'r ardal ymateb fwyaf a ddisgwylir o ystyried maint pur y boblogaeth rhentu cyfalaf ar draws pob deiliadaeth. Fodd bynnag, rydym wedi gweld cynnydd sylweddol ym Mro Morgannwg sy'n adlewyrchu'r cynnydd mewn ymatebion gan y Sector Rhentu Preifat.

Yr ardal ymateb uchaf	Yr ardal ymateb isaf
1. Caerdydd	17) Blaenau Gwent
2. Bro Morgannwg	18) Castell Nedd Port Talbot
3. Conwy	19) Torfaen
4. Abertawe	20) Wrecsam
5. Rhondda Cynon Taff	21) Ceredigion
6. Sir Benfro	22) Ynys Môn

Wrth symud ymlaen: Er bod Conwy yn y 6 canlyniad uchaf, mae'n eithriad i ogledd Cymru. Mae angen gwaith allgymorth pellach yma a chymoedd gogledd Gwent.

C2. Gofynnwyd i denantiaid pa bryderon oedd ganddyn nhw am y Pandemig Covid-19. Gofynasom iddynt ddewis eu tri phryder mwyaf.

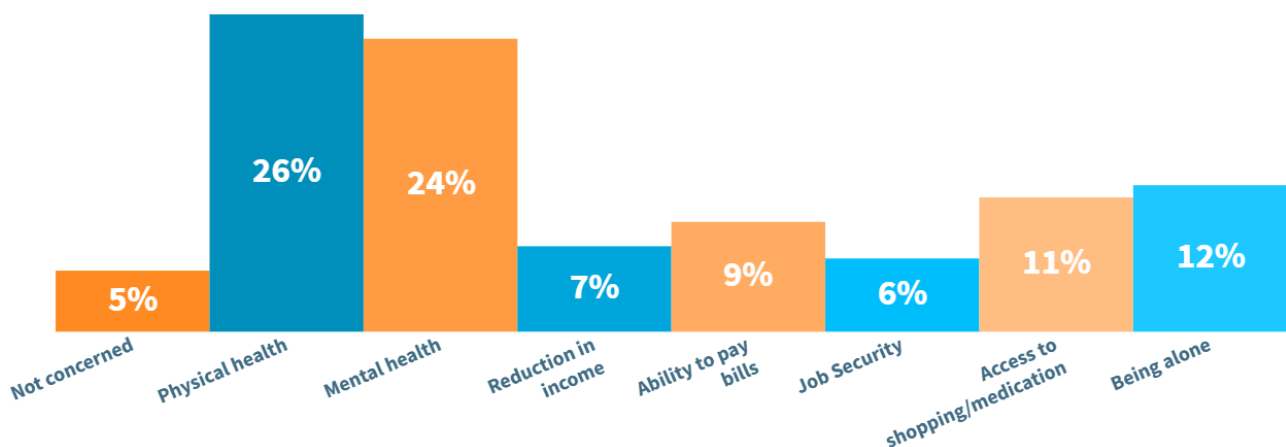
Canfyddiad allweddol: Mae 62% o'r ymatebwyr yn dal i bryderu'n bennaf am eu hiechyd corfforol a meddyliol. A oes angen mwy o gefnogaeth i'r tenantiaid hyn?

Beth am bryderon ariannol?

O'r cipolwg cyntaf, mae diffyg incwm, anallu i dalu rhent / biliau wedi'u rhestru'n isel yn y canlyniadau, ond nid yw 77% o ymatebwyr tenantiaid mewn cyflogaeth llawn amser. Felly, mae llawer yn parhau i ddibynnu ar fudd-daliadau gwladol / benthyciadau myfyrwyr yn ystod yr amser hwn ac felly mae ganddynt fudd o ryw faint o sicrwydd a yw'n ddigonol ai peidio.

Cofrestrodd Dyfarnwyr Preifat lefel llawer uwch o bryderon ynghylch pryderon ariannol gan fod poblogaeth 'mewn gwaith' uwch.

What concerns do you currently have about the Covid-19? (select 3 biggest concerns)

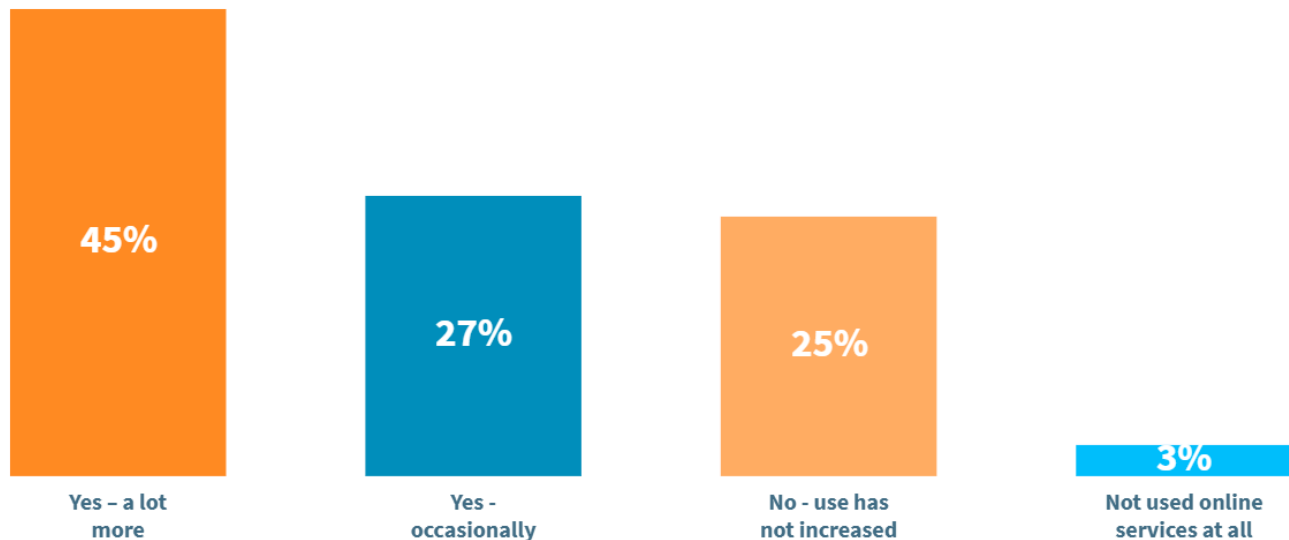
C3. Gofynasom i denantiaid a oedd eu defnydd o wasanaethau ar-lein wedi cynyddu ers y cyfyngiadau symud.

Canfyddiad allweddol: Yn ôl y disgwyl bu cynnydd yn y defnydd o wasanaethau ar-lein. Mae'n arbennig o amlwg yn y sector SRhP. Fodd bynnag, mae hyn yn cyferbynnu â chanlyniadau blaenorol cynnydd mewn pryderon iechyd meddwl a'r teimlad o fod ar eich pen eich hun / arwahanrwydd.

I'w ystyried: Wrth i gymdeithas addasu i siopa ar-lein, gweithio gartref a Zoom, a yw'r rhain yn llai boddhaus? Efallai y bydden nhw'n ein cadw ni'n weithredol ond nid mewn ffordd ystyrlon.

Camau gweithredu: Mae'r defnydd cynyddol hwn o wasanaethau ar-lein yn gyfle i Landlordiaid ac Awdurdodau Lleol gynyddu eu hymdrechion i gyfathrebu ac ymgysylltu â thenantiaid gan ddefnyddio eu platfformau ar-lein.

Since the pandemic have you started to use online services more than you did previously?

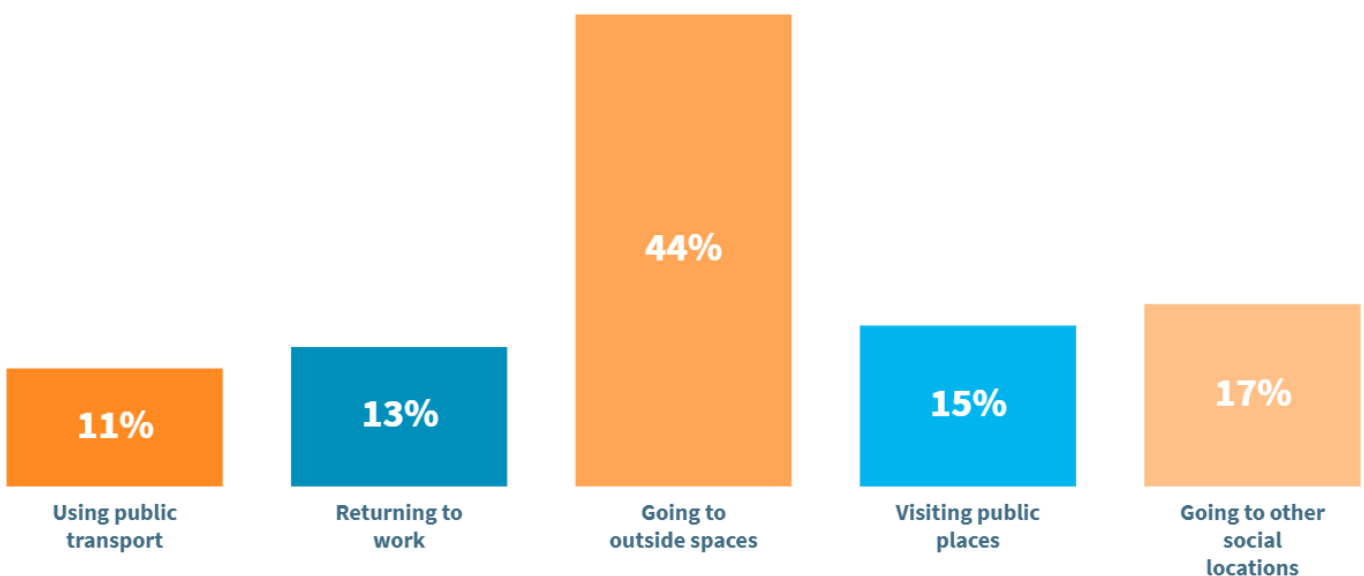
C4. Gofynasom i denantiaid beth fyddent yn gyffyrddus yn ei wneud ar ôl i'r cyfyngiadau symud gael eu codi.

Canfyddiad allweddol: Nid oes llawer o awydd i godi'r cyfyngiadau cyfredol ar unwaith

- Dywedodd 15% ar unwaith, nad oeddent yn barod i ystyried unrhyw un o'r awgrymiadau. Nid ydynt am weld unrhyw gyfyngiadau'n cael eu lleddfu ar unwaith.
- NID yw tenantiaid yn barod i dychwelyd i fywyd normal; tafarndai, trafniadaeth gyhoeddus, canolfannau hamdden llyfrgelloedd ac ati. O'r rhai a fyddai'n ystyried codi rhai o'r cyfyngiadau, nid oedd fyth yn uwch na 17% (ar wahân i barciau ar 45%).
- Os ydym am osgoi dychwelyd i ddiwylliant ceir, mae angen mynd i'r afael â'r canfyddiad o ddiogelwch trafniadaeth gyhoeddus gan iddo sgorio'r isaf ym mhob deiliadaeth, gan ostwng cyn lleied â 5% o gymeradwyaeth gyda rhentwyr SRhP. Gan fod pobl wedi treulio cymaint o amser yn ynysu eu hunain, rhai ar eu pennau eu hunain a heb weld yr un enaid byw am o leiaf 10 wythnos, a fydd eu pryder wedi cynyddu ynghylch dychwelyd i'r gymdeithas a 'bywyd normal'?

Ystyriaethau data: Gan fod 77% o'r ymatebwyr naill ddim mewn cyflogaeth llawn amser, neu'n dewis peidio ag ateb eu statws, mae angen i ni fod yn ofalus gyda'r categori dychwelyd i'r gwaith

As lock down is lifted would you be comfortable doing the following:

Pwyntiau ychwanegol i'w ystyried:

Gan fod pobl wedi treulio cymaint o amser yn ynysu eu hunain, rhai ar eu pennau eu hunain a heb weld yr un enaid byw am o leiaf 10 wythnos, a fydd eu pryder wedi cynyddu ynghylch dychwelyd i'r gymdeithas a 'bywyd normal'?

“Mae'n ymddangos i mi na fydd y risgiau'n lleihau yn fuan. Nid yw'r firws yn mynd i gyfyngu'n wirfoddol ”

“Dim ond i lefydd lle mae gen i ryw fath o reolaeth dros fy amgylchoedd y byddwn i'n gyffyrddus yn mynd i. Ar hyn o bryd ni fyddwn yn mynd ar y bws na thrên”

“Rwy'n credu bod angen llacio'r cyfyngiadau'n araf iawn i atal ail don, ond mae'n rhaid i ni hefyd atal epidemig ieched meddwl (iselder) a allai gael ei achosi gan gyfyngiadau estynedig a cholli swyddi”

“Mae lleoedd agored yn ymddangos yn opsiwn mwy diogel na rhai cyfyng. Rwy'n credu ei bod yn bwysig i ieched meddwl i bobl gynnal (neu ddechrau derbyn) rhyw fath o gymdeithasoli wyneb yn wyneb ond nid wyf yn credu y gellir ystyried bod lleoedd dan do yn ddiogel ar hyn o bryd”

C5. Gofynnwyd pa rai, os o gwbl, o'r dulliau cyfathrebu ar-lein canlynol?

Canfyddiad Allweddol: Er bod bron pob ymatebydd yn defnyddio rhyw ffurf o blatfform cyfathrebu ar-lein fe'u defnyddir mewn gwahanol ffyrdd.

Mae *WhatsApp* a *Facebook* (a *Skype*) yn ddulliau cyfathrebu cadarn cyn Covid ac yn cael eu defnyddio mwy ar gyfer cyfathrebu 1: 1 a chadw mewn cysylltiad â ffrindiau a theulu.

- Gwelir *Zoom* fel dull ffafriol iawn i grwpiau cymunedol gwrdd.
- Gwelsom hefyd dystiolaeth o *Zoom* yn cael ei ddefnyddio ar gyfer grwpiau tenantiaid a soniodd sawl person am arbed amser ac arian wrth ddefnyddio *Zoom* o'i gymharu â chyfarfodydd traddodiadol
- Nid oedd *Houseparty* yn cael ei raddio'n uchel ar wahân fel dull syml i bobl ifanc
- Roedd y defnydd yn llawer uwch mewn ardaloedd trefol (a SRHP) o'i gymharu ag ardaloedd mwy gwledig lle gall band eang / signal ffôn gweddus fod yn broblem i rai.

“Zoom ar gyfer cyfarfodydd grŵp gyda ffrindiau sesiynau tiwtorial prifysgol. WhatsApp ar gyfer cyfathrebu gyda theulu. Mae'r ddau wedi bod yn ddefnyddiol”

“Rydym yn cymryd rhan mewn cyfarfodydd Zoom Tystion Jehofa”

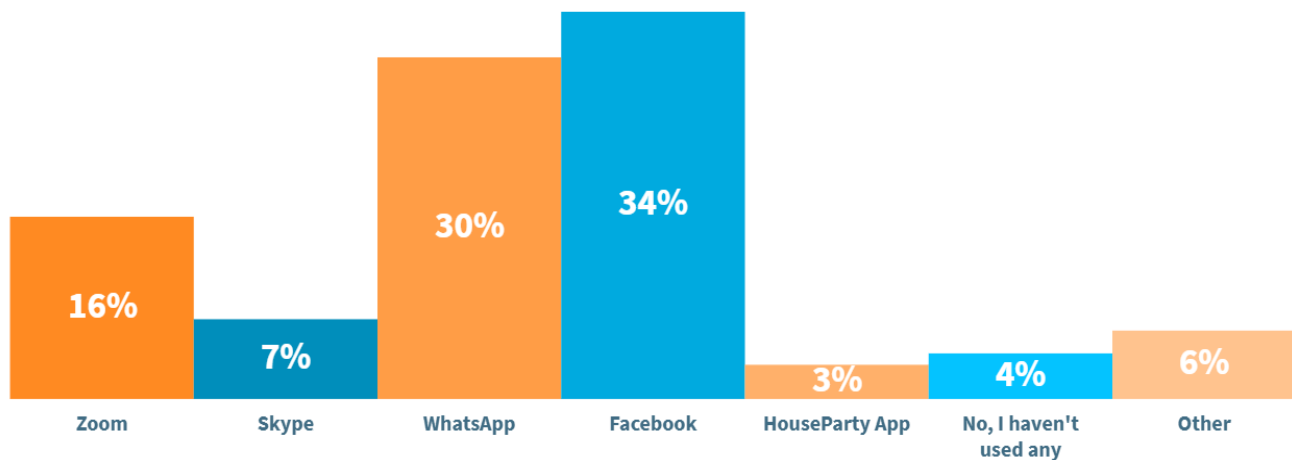
“Mae Zoom wedi fy ngalluogi i “gwrdd” â grŵp cymunedol a gynhaliwyd yn y llyfrgell, gan gadw mewn cysylltiad”

“Defnyddio zoom ar gyfer sesiynau a chyfarfodydd Eglwysol”

“Rwy'n defnyddio zoom ar gyfer nifer o sefydliadau/grwpiau gan ei fod yn hawdd i'w ddefnyddio”

“Defnyddio *Facebook* yn rheolaidd a dyma sut rydw i'n aml yn cadw mewn cysylltiad â theulu, ffrindiau a chysylltiad â'r byd y tu allan. Dal i fyny ar newyddion lleol ac ati”

Have you been using any of the following online communication methods? (please tick those which you have used and let us know how you have got on in the comments box)

Beth am MS Teams? Nid oedd MS Teams wedi ei gynnwys gan ei fod yn bennaf yn offeryn busnes i fusnes ac yn ariannol y tu hwnt i gyrraedd tenantiaid i'w ddefnyddio bob

dydd. Roedd un neu ddau o grybwylliadau yn y sylwadau ond yng nghyd-destun tenantiaid sy'n ymwneud â Byrddau / Llywodraethwyr Ysgol ac ati lle mae'n cael ei gyflenwi o dan gostau trwydded i'r tenant. Rydym yn ymwybodol bod Microsoft yn edrych i wneud mynediad i westeion yn haws ond ar gyfer yr ymchwil hon mae'n disgyn i lwyfannau busnes i fusnes.

Pwynt terfynol: Er nad yw'n opsiwn cyfathrebu, mae'r canlynol yn nodweddiadol o'r hyn sy'n ymddangos yn yr adran sylwadau agored lawer gormod o weithiau!

“Rwyf hefyd wedi dod yn gaeth i TikTok” (rhywbeth y gall nifer yn TPAS Cymru uniaethu efo!)

C6. Gofynnwyd pa bryderon oedd gan denantiaid ynghylch eu cartref yn ystod y pandemig?

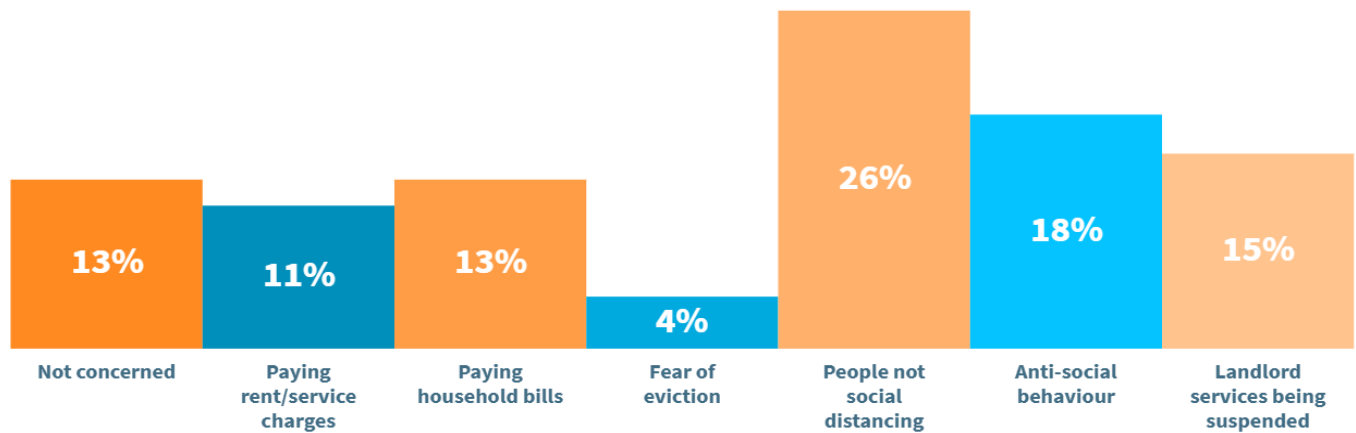
Canfyddiad Allweddol 1: Nid oedd talu eu rhenti, taliadau gwasanaeth a biliau cartref mor uchel â'r disgwyl. Roedd tenantiaid yn llawer llai pryderus am gael eu troi allan sy'n dangos y gwaith y mae Landlordiaid / Awdurdodau Lleol / Llywodraeth Cymru yn ei wneud i sicrhau tenantiaid eu bod yn ddiogel.

Canfyddiad Allweddol 2: Mae tenantiaid yn poeni am wasanaethau landlordiaid, megis atgyweiriadau yn cael eu gohirio ar hyn o bryd - mae angen cyfathrebu cliriach gan landlordiaid i sicrhau bod tenantiaid yn cael eu diweddarau ar newidiadau i wasanaethau neu eu hailgyflwyno..

Canfyddiad Allweddol 3: Yr uchaf oedd pobl ddim yn pellhau'n gymdeithasol ac ymddygiad gwrthgymdeithasol. Mynegodd llawer o ymatebwyr bryder ynghylch nad oedd cymdogion yn cadw at reolau pellhau cymdeithasol, yn enwedig pan fyddant mewn ardaloedd cymunedol, coridorau ac ati neu bryder ynghylch ymwelwyr ag eiddo cyfagos.

Mae nifer o bryderon yn ymwneud ag ASB yn debygol o fod yn gysylltiedig â bod pob tenant a chymydog gartref lawer yn fwy yn ystod y broses gloi ac felly'n profi lefelau uwch o sŵn ac ati.. Noder: Yn ddiweddar cynhaliom weminar gyda swyddogion tai ynghylch ymddygiad gwrthgymdeithasol a llawer o'r cwynion a dderbyniwyd oedd sŵn yn ystod y dydd ac arogl canabis – mae'n debyg bod hyn yn wir cyn Covid ond nid oedd y tenantiaid / cymdogion bob amser gartref ar yr un pryd i'w glywed / arogl.

What concerns do you currently have about the Covid-19 pandemic relating to your home?

C7. Gofynnwyd pa wybodaeth yr hoffech ei derbyn gan eu Landlordiaid?

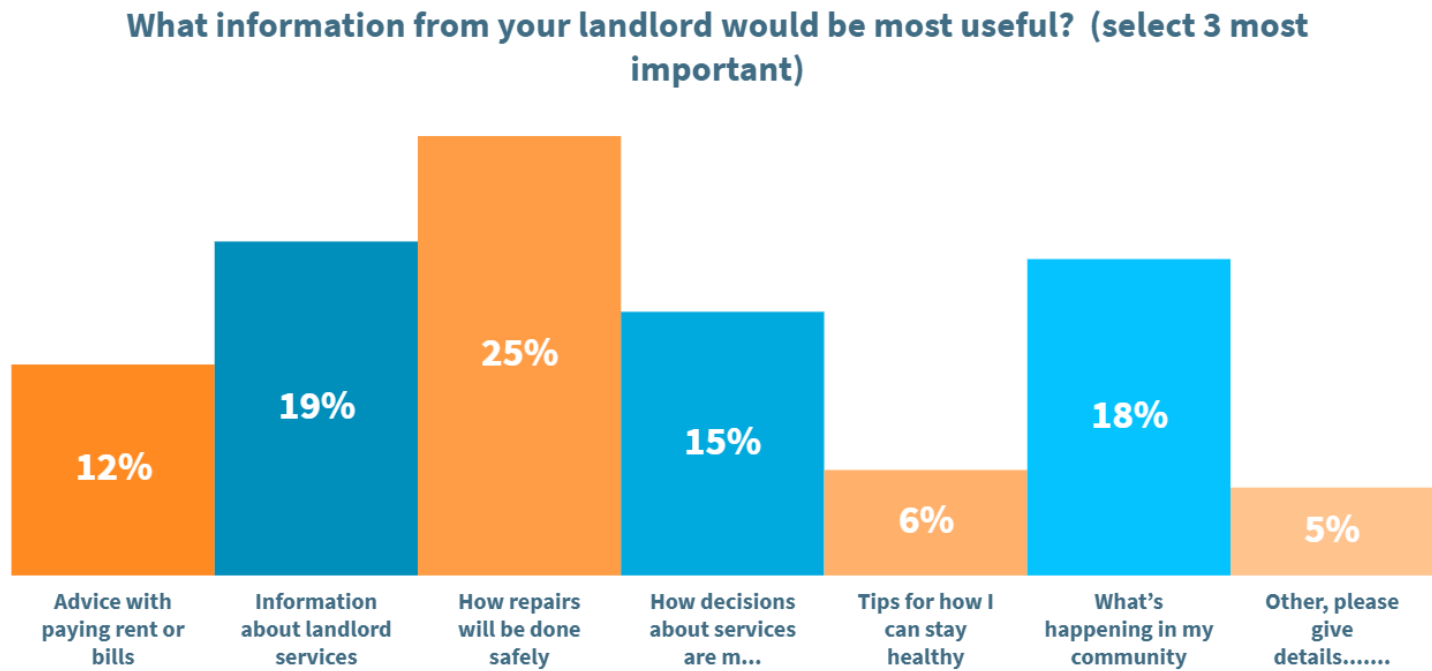
Canfyddiad Allweddol: Y wybodaeth fwyaf defnyddiol i denantiaid fyddai sut y bydd atgyweiriadau'n cael eu gwneud yn ddiogel, cafodd hyn ei gymeradwyo gan lawer o'r sylwadau. "Mae angen i mi wybod bod unrhyw un sy'n dod i mewn i'm cartref yn gwybod sut i gadw eu hunain a minnau'n ddiogel." Wrth i wasanaethau atgyweirio ailddechrau dylai hwn fod yn bwnc cyfathrebu allweddol neu dylai landlordiaid ganolbwyntio arno i dawelu meddwl tenantiaid a darparu'r gwasanaeth mor ddiogel â phosibl.

Pwyntiau eraill i'w hystyried:

- 1) Canolbwyntiodd nifer o sylwadau am wasanaethau landlordiaid ar wybodaeth sydd ei hangen am sut mae landlordiaid yn mynd i'r afael ag ymddygiad gwrthgymdeithasol, yn enwedig peidio â chadw at ganllawiau pellhau cymdeithasol gan gymdogion ac ymwelwyr i ardaloedd cymunedol yn ogystal â niwsans sŵn.
- 2) Byddai gwybodaeth am yr hyn sy'n digwydd yn y gymuned yn ddefnyddiol i nifer fawr o denantiaid, gyda sylwadau'n awgrymu y byddai gwybodaeth fwy lleol i'w cymuned yn fwyaf defnyddiol megis; siopau lleol yn danfon nwyddau, sut i gael meddyginiaethau wedi'u dosbarthu a sefydliadau cymorth y gall tenantiaid gysylltu â nhw.
- 3) Byddai gwybod beth a sut mae penderfyniadau yn cael eu gwneud gan eu landlord yn ddefnyddiol i denantiaid. Mae hyn yn dangos bod tenantiaid eisiau i'w landlord fod yn fwy agored a thryloyw ynglŷn â sut y maent yn dod i benderfyniadau sy'n effeithio ar fywydau tenantiaid. Dylai llawer o sylwadau, gan gynnwys yr un hon, ystyried sut mae gwybodaeth yn cael ei darparu a'i chyfleu fel ei bod yn diwallu anghenion tenantiaid..

"Mae'n debyg bod rhywfaint o wybodaeth yn cael ei phostio ar y prif hysbysfwrdd ond nid yw hynny'n helpu tenantiaid fel fi sy'n cysgodi - sut ydyn ni i fod i wybod beth sy'n cael ei bostio"

O fewn y categori 'Arall', mae sylwadau a dderbyniwyd yn nodi y byddai gwybodaeth am sut a phryd y bydd landlordiaid yn ailgychwyn gwasanaethau yn ddefnyddiol.

Arsylwadau Rhentwyr Preifat: dangosodd yr ymatebion fod tenantiaid SRhP eisiau mwy o wybodaeth ar ochr ymarferol y berthynas â landlord yn hytrach na gwybodaeth fwy cyffredinol am yr hyn sy'n digwydd yn y gymuned / cymorth iechyd meddwl ac ati..

Gall hyn awgrymu nad yw'r tenantiaid hyn yn disgwyl derbyn y math hwn o wybodaeth gan landlord SRhP neu nad ydynt yn ei gwerthfawrogi.

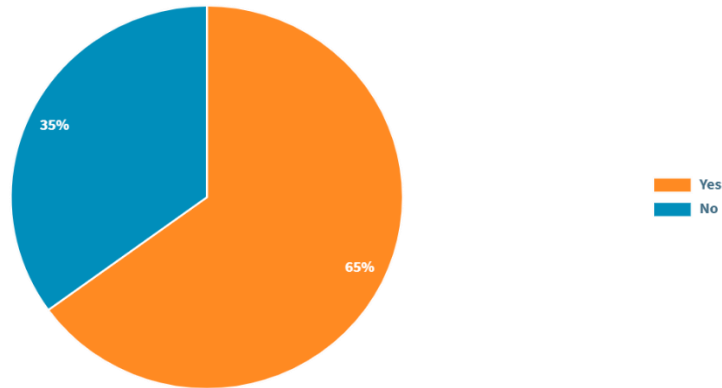
(h.y., roedd y cyngor ar dalu biliau ddwywaith yn fwy na thenantiaid tai cymdeithasol, roedd sut y bydd atgyweiriadau'n cael eu gwneud draean yn uwch ond roedd 'beth sy'n digwydd yn eich cymuned' a 'chadw'n iach' ill dau yn hanner ymateb tai cymdeithasol.

Cwestiwn - Mae tai cymdeithasol yn gwneud llawer iawn ar newyddion cymunedol / cadw'n iach. Sut ydyn ni'n asesu gwerth am arian / canlyniadau'r gwaith hwn? h.y. dargadwad? Boddhad tenantiaid? Ac os y gall ddangos gwerth a ddylai landlordiaid SRhP ei ystyried?

C8. Gofynasom a oedd Tenantiaid yn gwybod beth i'w wneud os oeddent yn cael trafferth talu'r rhent?

Canfyddiad Allweddol: mae gwahaniaeth mawr rhwng tai cymdeithasol a rhentwyr preifat. Mae'r graff cyntaf hwn yn dangos y ffigwr cyfun cyffredinol fel dwy ran o dair sy'n gadarnhaol.

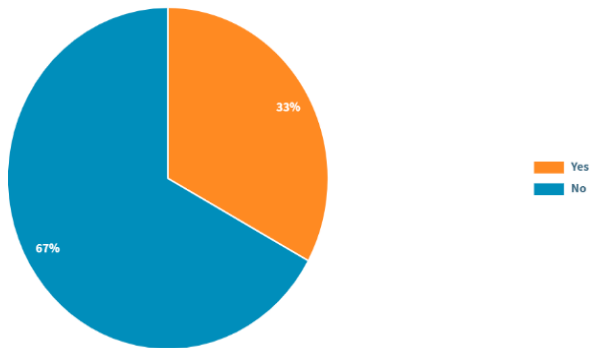
Do you know what to do if you are unable to pay your rent?

Fodd bynnag, os cymharwch rentwyr preifat â thenantiaid cymdeithasol (LCC a'r Cyngor, mae gwahaniaeth mawr. Dim ond 33% ar gyfer rhentwyr preifat sy'n gwybod beth i'w wneud a all arwain at broblemau adeiladu.

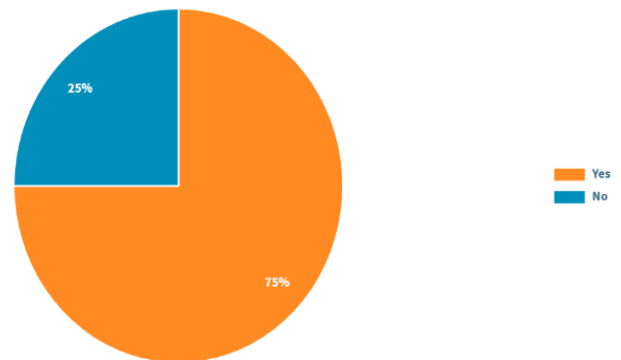
Rhentwyr preifat

Do you know what to do if you are unable to pay your rent?

Tai cymdeithasol

Do you know what to do if you are unable to pay your rent?

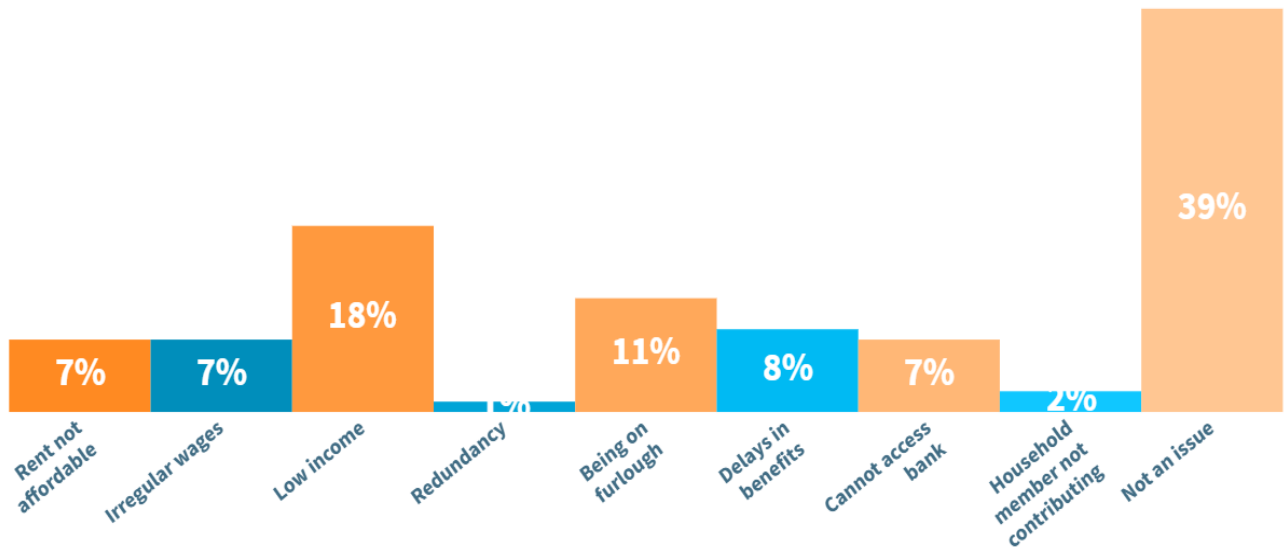

C9. Gofynasom beth oedd yn achosi i denantiaid gael trafferth talu rhent / biliau?

Canfyddiadau Allweddol – Mae'r rhesymau'n nodweddiadol o bobl sy'n rhentu - gormod o lawer mewn incwm isel nad yw'n ddiogel.

- Yr her ychwanegol a ddaw yn sgil y pandemig o'i chymharu â brwydr dlodi arferol yw'r *furlough* a mynediad i fanciau
- Roedd swm sylweddol (40%) o'r tenantiaid a nododd nad oedd rhent yn fforddiadwy wedi'i leoli yng Nghaerdydd a Bro Morgannwg. Roeddent hefyd yn y SRhP yn bennaf.
- Yr aelodau o gartrefi nad oeddent yn cyfrannu oedd yr holl Rentwyr Preifat lle mae cartrefi a rennir wedi diddymu ar ddechrau'r cyfyngiadau symud.

If you are struggling to pay rent/bills what is causing this?

C10. Gofynnwyd i denantiaid a fyddent yn teimlo'n gyffyrddus yn caniatáu i atgyweiriadau a chynnal a chadw gael eu gwneud yn eu cartref wrth godi'r broses o gyfyngiadau symud?

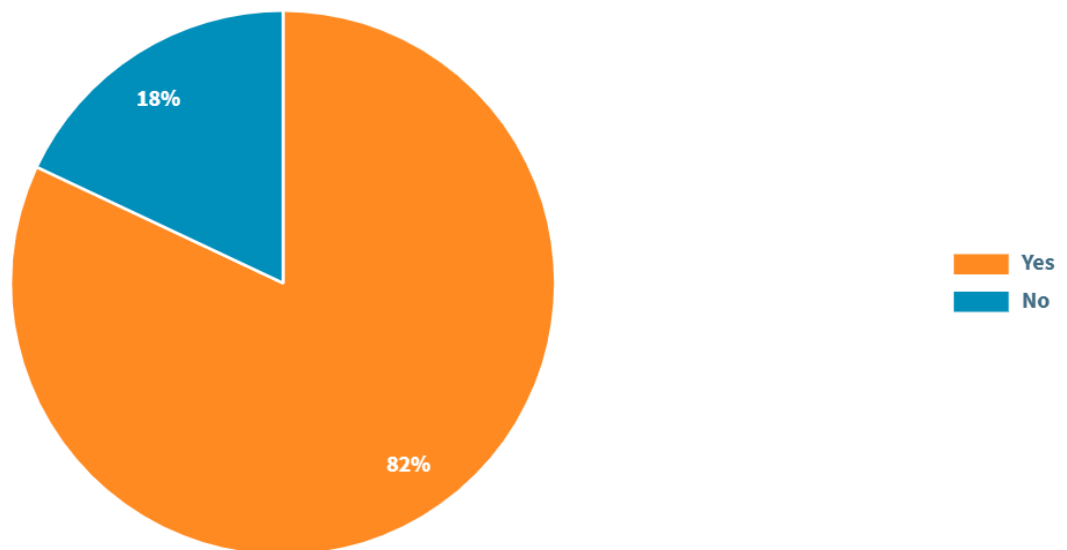
Canfyddiad Allweddol 1: Roedd yr arolwg hwn eisoes wedi nodi rhwystredigaeth tenantiaid yn aros am atgyweiriadau a chynnal a chadw. Felly, nid oedd yn syndod bod 82% yn gadarnhaol ynghylch y gwaith a oedd yn cael ei wneud.

Canfyddiad Allweddol 2: Pan edrychwn ar y rhai nad oeddent yn teimlo'n gyffyrddus neidiodd ystadegyn allweddol allan: mae 90% o'r ymatebwyr sy'n anghyfforddus yn fenywod.

I'w ystyried: A yw menywod yn teimlo'n fwy agored i niwed ynghylch cwblhau atgyweiriadau a chynnal a chadw yn eu heiddo. Beth all landlordiaid ei wneud i dawelu'r ofnau hynny? O edrych ymhellach ar y ddemograffig hwn, roedd gogwydd bach tuag at rentwyr awdurdod lleol a rhentwyr preifat, yn enwedig myfyrwyr yn y grŵp oedran 18-25

Nodyn TPAS Cymru: rydym wedi trafod y canfyddiad hwn gydag asiantaeth gosod myfyrwyr fawr ac maent yn credu y gallai hyn fod oherwydd bod rhai landlordiaid yn gwneud rhagdybiaethau bod pobl gartref, felly heb roi'r rhybudd 48 awr gywir. Mewn amgylchiadau arferol, mae'r cyfnod rhybudd yn rhoi digon o amser i ferched bregus drefnu ffrind i fod yn bresennol. Efallai mai byr (rhybudd anghyfreithlon) a diffyg symudedd 3ydd parti yw achos y pryder hwn. Roedd yr asiantaeth osod honno yn ei gwneud yn glir iawn i'r landlordiaid hynny ei bod yn gwbl annerbyniol a gallai arwain at gamau gweithredu gan *Rhentu Doeth Cymru*.

As lock down is lifted, will you be comfortable allowing general repairs and maintenance to be carried out inside your home?

C11. Gofynasom beth yn eich barn CHI ddylai Blaenoriaethau eich landlord dof yn y dyfodol agos?

Blwch testun agored oedd hwn. Dangosodd dadansoddiad o'r 500+ o sylwadau a dderbyniwyd bod 6 thema glir i landlordiaid flaenoriaethu a chanolbwyntio arnynt.

1. Amddiffyn iechyd a diogelwch tenantiaid, staff a chontractwyr.

"PPE priodol i unrhyw un sy'n dod i mewn i'm cartref i wneud gwaith atgyweirio"

"Gwasanaethau brys yn unig nes bod problemau'r coronafirws wedi gwella'n sylweddol."

"Parhau i atgoffa pobl am bellhau cymdeithasol a golchi dwylo. Sicrhau fod adeiladau a rennir yn cael eu glanweithio."

"Cadw pawb yn ddiogel yn anad dim arall. Gweithwyr y gymdeithas dai a'u tenantiaid. Dylid cyflwyno a gorfodi rheolau newydd os oes angen."

2. Gwrando ar denantiaid a'u cynnwys.

"Annog cyfranogiad tenantiaid yn weithredol i drafod sut y gellir darparu gwasanaethau"

"Cynnwys tenantiaid i ddarganfod sut y gellir ailgyflwyno gwasanaethau."

"Gwrando ar bryderon tenantiaid megis trwy arolwg fel hwn"

"Rwy'n denant cysylltiedig ond ni ofynnwyd i mi gymryd rhan yn ddiweddar"

3. Bod yn garedig a theg

"Gwasanaethau i bawb a allai fod yn agored i niwed, nid yr henoed neu anabl yn unig, rhieni sengl teuluoedd hefyd yn ei chael yn anodd."

"Gofalu am denantiaid, dewch i adnabod eich tenantiaid yn fwy fel eich bod chi'n gallu helpu"

"Parchu dymuniadau'r tenantiaid hynny a fydd yn parhau i fod angen cysgodi ac i ddelio â nhw yn amyneddgar a pharchus".

"Sicrhau bod yr holl staff wedi'u hyfforddi a bod ganddynt ddealltwriaeth o ddymuniadau ac anghenion preswylwyr a'r ffaith y gallant fod yn nerfus iawn ynghylch cyswllt"

4. Darparu gwasanaeth atgyweirio effeithiol a diogel

"Gwneud yn siŵr bod gwasanaethau arferol fel atgyweiriadau yn cael eu gwneud yn brydlon ac yn ddiogel"

"Gwasanaethau brys yn unig nes bod problemau'r coronafirws wedi gwella'n sylweddol."

"Gwneud cynlluniau fel y gall atgyweiriadau gael eu gwneud o hyd ac egluro pa atgyweiriadau fydd gyntaf pan fydd y gwasanaeth yn ailgychwyn."

"Dal i fyny ar ôl-groniad atgyweiriadau i gadw cartrefi i safon dda".

"Ein diweddarau â'r hyn sy'n digwydd am y gwelliannau i'n cartrefi"

5. Fforddiadwyedd rhenti

"Sicrhau bod y rhai sy'n ei chael yn anodd talu rhent yn dal i allu byw yno"

"Os yw tenantiaid yn mynd i ddyled gan fod y rhent wedi dod yn anfforddiadwy oherwydd y *furlough*, a ellir ystyried llai o rent gan fod hyn yn well na pheidio â chael rhent o gwbl?"

"Peidio â rhoi'r rhent i fyny ar hyn o bryd"

"Peidio â throï pobl allan os yw'r pandemig wedi effeithio ar eu harian"

"Lleihau rhent am beidio â darparu gwasanaethau e.e. garddio, glanhau cymunedol "

6. Mynd i'r afael ag ymddygiad gwrthgymdeithasol.

"Esbonio pa gamau y gall y landlord eu cymryd a beth mae'n ei wneud"

"Cael eich gweld yn gweithredu"

"Gwneud yn siŵr bod pob tenant yn dilyn rheolau cyfyngiadau symud a mesurau pellhau cymdeithasol."

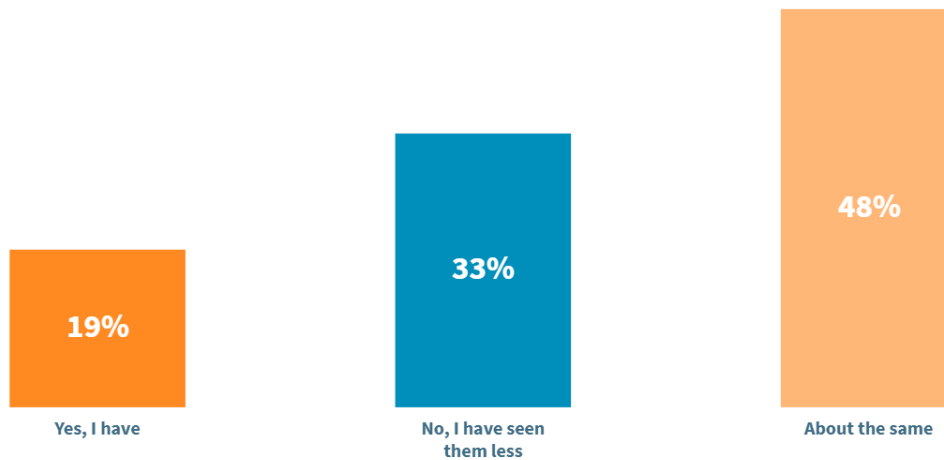
"Helpu tenantiaid i reoli cymdogion swnllyd yn well a hysbysu pobl yn fwy grymus am y rheolau tenantiaeth ynghylch ymddygiad".

C12. Gofynasom a oedd tenantiaid wedi dod i adnabod eu cymdogion yn fwy yn ystod y broses o gyfyngiadau symud?

Canfyddiad Allweddol: Efallai nad yw'r 'ysbryd amser rhyfel' o gyd-dynnu ac yn teyrnasu'r gymuned y mae'r cyfyngau wedi adrodd yn gryf amdani yn bodoli.

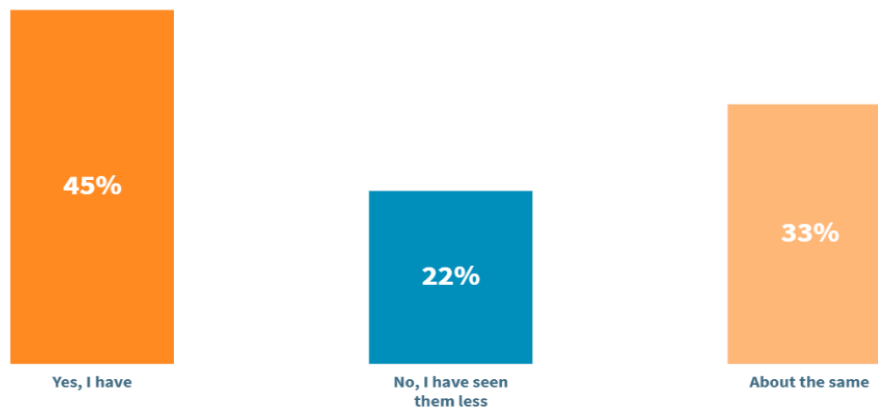
- o Roedd dros 33% wedi gweld eu cymdogion llai - a yw hyn wedi arwain at fwy o deimlad o unigedd? Gallai hyn gynyddu unrhyw faterion iechyd meddwl presennol?

Since the lock down have you got to know your neighbours / community more?

Gwahaniaeth ystadegol nodedig - Tai â Chymorth: Ar yr wyneb, roedd cynnydd llawer mwy cadarnhaol o ran dod i adnabod eu cymdogion fwy ar 45% - fodd bynnag, roeddem yn teimlo ei fod yn dal yn isel, gan mai un o brif fuddion tai â chymorth yw creu amgylchedd i alluogi tenantiaid i gydweithredu mewn amgylchedd cymunedol uniongyrchol?

Since the lock down have you got to know your neighbours / community more?

C13. A yw eich cytundeb tenantiaeth yn eich atal rhag cael mynediad i'ch eiddo ar ddiwrnodau penodol?

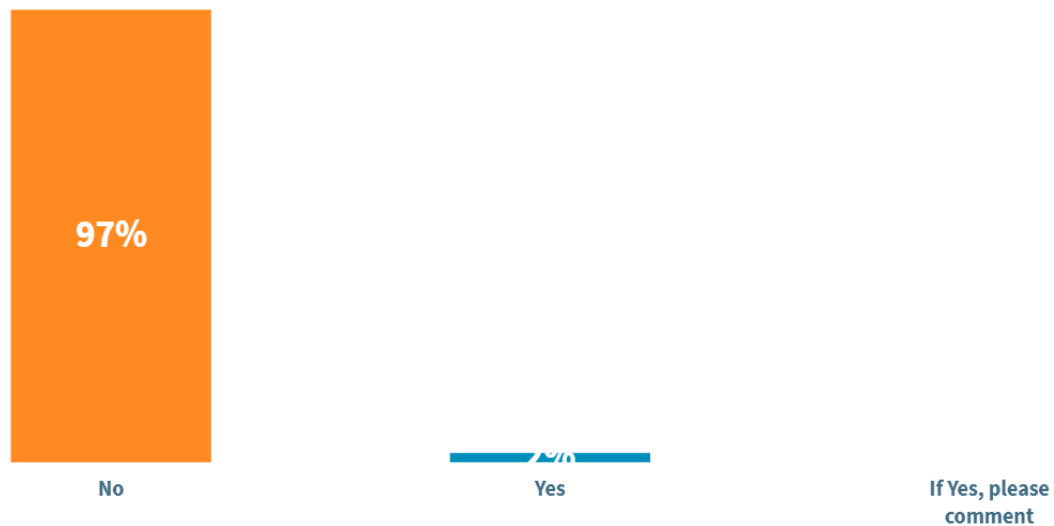
Canlyniad Allweddol: Cafodd y cwestiwn hwn ei gamddehongli gyda thenantiaid yn gwneud sylwadau yn bennaf ar golli cyfleusterau cymunedol. Er ei bod yn bwysig, nid dyna oedd y cwestiwn y gofynnodd LIC amdano yn ceisio edrych arno.

"Mae ein hystafell gymunedol wedi bod ar gau ers 2 fis bellach".

"Ni allwn gymdeithasu hyd yn oed ag aros 2 fetr ar wahân yn ein lolfa, gan niweidio ein gallu meddyliol"

"Ydi. Rhaid i ni aros yn ein hystafelloedd"

Does your tenancy agreement prevent you from accessing the property on certain days or other periods? E.g. only Monday- Friday

C14. Gofynnwyd a ydyn nhw'n rhannu eu heiddo â phobl heblaw eu teulu, pa gyfleusterau roedden nhw'n eu rhannu a sut mae mynediad wedi'i effeithio?

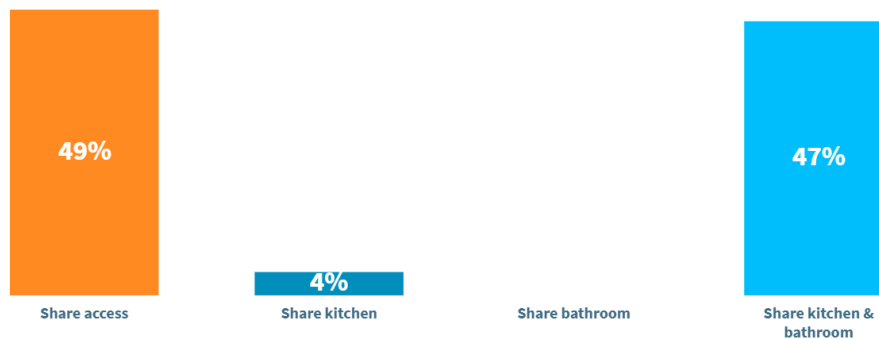
C15. Yna aethom ymlaen i ofyn a oeddent yn ei chael yn anodd hunan-ynysu.

Canfyddiad Allweddol: Roedd 100% o'r rhai a ymatebodd i'r cwestiwn hwn yn anhapus ynghylch preswylwyr eraill nad oeddent yn cadw pellter cymdeithasol.

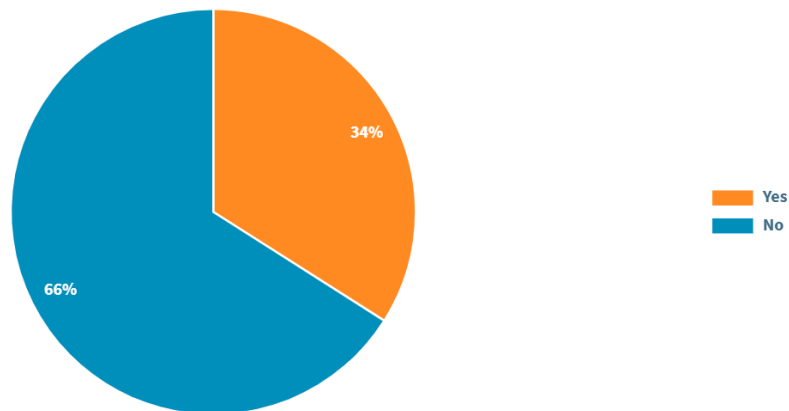
Roedd y mwyafrif o'r rhain yn llety myfyrwyr lle roeddent yn rhannu ystafelloedd ymolchi, ceginau, lolfeydd cymunedol ac ati.

I'w ystyried: Oni wnaeth negeseuon am bellhau cymdeithasol hidlo i'r gymuned hon? A wnaeth prifysgolion a landlordiaid / asiantaethau preifat ddigon i gefnogi'r tenantiaid hyn?

If you live in a house shared with other people, OTHER THAN YOUR FAMILY, please complete the next question: (if not, press skip) Do you share your house with others? If so, what do you share?

If you answered Yes to shared facilities - are you finding it difficult to self isolate / social distance?

C16. Cwestiwn olaf, gofynnwyd wrth denantiaid os oeddent wedi gweld unrhyw wahaniaeth **cadarnhaol** yn eich cymuned ers y cyfyngiadau symud? (*blwch testun agored o 500+*)

Canfyddiad Allweddol: Rhannodd hyn bobl i lawr y canol bron i 50/50. Er y bu enillion cymunedol, mae'n amlwg bod tensiynau bellach yn adeiladu rhwng y rhai sy'n dilyn y rheolau a'r rhai nad ydynt.

(*Sylwch fod 4 diwrnod olaf yr arolwg 11 diwrnod hon yn cynnwys dicter brig 'Dominic Cummings a'i ymweliadau i Durham'*)

Y rhai nad ydynt wedi gweld gwahaniaeth cadarnhaol

"Mae wedi gwaethygu gyda'r gweithgaredd gwrthgymdeithasol ar y stryd"

"Pobl yn dal i ysmysgu cyffuriau ac yn cyfarfod i gael partion"

"NA, DAL GORMOD O BOBL AR GYFFURIAU AR YR YSTÂD YN ACHOSI STŴR A NEB YN MALIO. JÔC"

"Mae'r gwerthwyr cyffuriau yn dal i ddanfôn o ddrws i ddrws"

"Mae'r preswylwyr yn hapusach nawr nad yw'r warden yno"

"Mae pobl yn helpu ei gilydd. Ac eithrio'r axxxxxxx gydag 2il gartrefi sy'n mynnu torri'r gyfraith. Dylai'r dirwyon gael eu cynyddu i £1,000."

"I ddechrau, roeddwn i'n meddwl bod pobl yn fwy cyfeillgar ond rwy'n credu ei fod yn dod i'r gwrthwyneb nawr - tymer yn mynd yn dameidiog, pobl yn torri'r 'rheolau', yn achosi dadleuon, cyfryngau cymdeithasol yw'r gwaethaf felly rwy'n ceisio osgoi hyn."

"Mae difrod troseddol i eiddo wedi cynyddu"

"Mae'r cyfyngiadau yn ffars yma gan ei fod wedi symud ymlaen."

Y rhai sydd wedi gweld gwahaniaeth cadarnhaol

"Mae Pobl wedi cysylltu â mi ar nifer o gamau gweithredu ynghylch fy iechyd a lles"

"Goddefgarwch, gadewch i ni obeithio y bydd pawb yn ei barhau ar ôl y cyfyngiadau. Diolchgarwch "

"Mae rhai pobl wedi dod yn fwy cyfeillgar ac empathi tuag at ei gilydd wrth y cyfyngiadau ac maen nhw'n estyn mwy at bobl o'u cwmpas, sy'n beth da iawn. Mae dealltwriaeth y gymuned o'r effeithiau y mae gwaith yn eu cael ar ein hiechyd meddwl (cadarnhaol a negyddol) wedi bod yn dda iawn hefyd, ac mae pobl yn edrych ar eu hamgylchedd lleol yn fwy ac yn ceisio gofalu amdano"

"Mae'n ymddangos bod pobl yn fwy hael a gofalgwr o'u cymdogion"

"Mwy o bobl yn cerdded beicio a llawer llai o yrru sy'n gwella'r amgylchedd a'r awyrgylch yn yr ardal."

"Llawer o fanteision. Asiantaethau a'r cyngor yn gweithio gyda'i gilydd ar gyfer y gymuned. Ardderchog "

Cwestiwn i lunwyr polisi: Pa mor hir fydd y teimlad hwn yn parhau.....

"I ddechrau, roeddwn i'n meddwl bod pobl yn fwy cyfeillgar ond rwy'n credu ei fod yn dod i'r gwrthwyneb nawr - tymer yn mynd yn dameidiog, pobl yn torri'r 'rheolau', yn achosi dadleuon, cyfryngau cymdeithasol yw'r gwaethaf felly rwy'n ceisio osgoi hyn"

Casgliad

Rydym ar gam allweddol yn yr ymateb pandemig hwn. Rydym ar fin gweld llacio yn y cyfyngiadau ond nid yw llawer o bobl yn barod.

- 1) Mae llawer o ewylllys da ac ysbryd y gymuned yn diflannu
- 2) Mae tensiynau bellach yn adeiladu rhwng y rhai sy'n dilyn y rheolau a'r rhai nad ydynt.
- 3) Nid oes llawer o awydd i godi'r cyfyngiadau cyfredol. Mae rhai o'r lefelau derbyn i ddechre i rai gweithgareddau yn isel iawn.
- 4) Mae cynnydd sylweddol mewn ymddygiad gwrthgymdeithasol canfyddedig, ond ni fyddai llawer ohono'n cyd-fynd â'r diffiniad llymach, mwy difrifol y mae llawer o asiantaethau'n gweithio iddo. Nid yw hynny'n golygu nad yw'n effeithio ar bobl.
- 5) Mae pobl eisiau atgyweiriadau a chynnal a chadw ond dim ond mewn amgylchedd diogel
- 6) Mae gan rentwyr preifat fwy o bryderon ariannol ac maent yn ansicr sut i gael cyngor. Mae hyn yn rhannol oherwydd poblogaeth waith uwch a lefel ymgysylltu is â'u landlord.
- 7) Mae atebion fel Zoom yn cael eu defnyddio gan grwpiau cymunedol gyda phobl yn cydnabod ei fod yn arbed amser ac arian o gymharu â chyfarfodydd traddodiadol. Dyma gyfle i ehangu cyfranogiad tenantiaid a llais tenantiaid

Noder: 7 wythnos yn ôl un o brif bryderon tenantiaid oedd yr angen am gefnogaeth i sicrhau cyflenwadau bwyd. Nid oedd hyn yn ymddangos y tro hwn.

Ynglŷn â TPAS Cymru

Mae TPAS Cymru wedi cefnogi tenantiaid a landlordiaid yng Nghymru ers dros 30 mlynedd i ddatblygu cyfranogiad tenantiaid a chymuned effeithiol trwy hyfforddiant, cefnogaeth, prosiectau ymarferol a datblygu polisi. Yn lleol rydym yn cefnogi grymuso cymunedau trwy gyngor ymarferol, cefnogaeth, hyfforddiant a gwaith prosiect. Ar lefel y Llywodraeth, rydym yn cyfrannu at newidiadau polisi trwy weithio gyda sefydliadau partner i sicrhau bod llais y tenant yn dylanwadu ar y broses o wneud penderfyniadau.

Llais tenantiaid yng Nghymru yw Pwls Tenantiaid. Fe'i crëwyd gan TPAS Cymru ac fe'i cefnogir gan Lywodraeth Cymru. Ein nod yw:

- i) Darganfod beth sydd fwyaf pwysig i denantiaid
- ii) Cynnal arolygon rheolaidd
- iii) Cynnal raffl i wobrwyo pobl sy'n cymryd rhan

Defnyddir canlyniadau ein harolygon gan y rhai sy'n gwneud penderfyniadau i greu polisi tai sy'n gweithio i denantiaid, ac sy'n helpu i wneud tai yng Nghymru yn fwy diogel a thecach.

Noddwyr Llais y Tenantiaid

Mae Pwls Tenantiaid yn rhan o raglen o waith yn edrych ar gynyddu llais tenantiaid. Rydym yn ddiolchgar iawn i Grŵp Pobl Group sy'n noddi'r gwaith yma.

Hoffem hefyd ddiolch i Lywodraeth Cymru am ran-gyllido TPAS Cymru fel sefydliad ac i Tai Cymru a'r Gorllewin am eu nawdd arweiniol drwy'r flwyddyn.

28 Mai 2020